

УДК 69:338.26

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-266-1-140-143

КРИКУН К. В.,
ОЛІФЕРУК С. Л.,
РЯЗАНОВ А. С.

Київський національний університет будівництва і архітектури

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ І ПОТОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В статті розглядаються економічні засоби підвищення ефективності самофінансування розвитку підприємств. Надана розробка балансової таблиці бізнес-плану, складові групи правої (планової) та лівої (бізнесової) сторін, характеризуючі показники ефективності самофінансування і контролю рівня забезпечення фінансової конкурентоспроможності, а також показано схему послідовності виконання процесу підвищення ефективності самофінансування.

Ключові слова: ефективність самофінансування, балансова таблиця, джерела самофінансування, показники ефективності, оцінні бали.

KRYKUN K. V.,
OLIFERUK S. L.,
RYAZANOV A. S.

Kyiv National University of Building and Architecture

ECONOMIC MEANS OF INCREASING THE SELF-FINANCING EFFECTIVENESS OF THE DEVELOPMENT AND CURRENT ACTIVITIES OF CONSTRUCTION COMPANIES

The article considers the economic means of increasing the efficiency of self-financing of enterprise development. Under the conditions of the market system of production and management, financing of development and current activity of the enterprise is carried out on the basis of the economic mechanism of self-financing, taking into account the fact that the main source of self-financing is its own net profit and depreciation deductions. In addition, it is important to take into account that the basis of ensuring the competitiveness of the enterprise is the advantage over competitors in the technical and technological terms. However, a large need for financial resources can not be provided only by the main sources (own net income and depreciation), but requires the pursuit of all possible types of business (business) to obtain additional and other sources of self-financing. In order to determine the need for financial resources, it is proposed to develop a business plan of balance, which consists of planning and business partners. The first contains three main groups of all important innovations and measures (capital nature, non-capital nature and a group of risks), and the second one - all possible sources and volumes of financial incomes (the main sources of self-financing, additional sources of self-financing, other sources of self-financing) necessary for self-financing implementation the planned party. In this regard, we propose indicators of self-financing and financial competitiveness (self-financing rate, own capitalization ratio, own fund's own financing factor, or net own profit) and methods for assessing the state and level of self-financing. The sequence of execution of the process of improving the efficiency of self-financing is also shown.

Key words: self-financing efficiency, balance sheet, self-financing source, performance indicators, evaluation points.

Вступ. В умовах ринкової системи виробництва і господарювання фінансування розвитку і поточної діяльності підприємства здійснюється на основі економічного механізму самофінансування з урахуванням того, що основним джерелом самофінансування виступають власний чистий прибуток та амортизаційні відрахування. Крім того важливо врахувати, що основою забезпечення конкурентоспроможності підприємства є перевага над конкурентами в техніко-технологічному відношенні.

Постанова проблеми. Разом з тим велика потреба в фінансових ресурсах не може забезпечуватися тільки основними джерелами (власний чистий прибуток і амортизаційні відрахування), а вимагає займатися всіма можливими видами підприємницької діяльності (бізнесу) для здобуття додаткових та інших джерел самофінансування.

Основна частина. З метою визначення потреби в фінансових ресурсах необхідно у складі фінансового розділу бізнес-плану на поточний рік розробити балансову таблицю, яка складається з двох сторін: правої – планової і лівої – бізнесової. Розробка починається з планової сторони, до якої відносять усі необхідні нововведення і заходи за трьома основними групами:

1. Група капітального характеру.
2. Група некапітального характеру.
3. Група ризиків.

До першої групи відносять усі необхідні нововведення і заходи, які потребують капітальних вкладень і які в майбутньому будуть приносити підприємству прибутки і доходи, зокрема:

- капітальне будівництво (нове, розширене, реконструкція, технічне переоснащення);
- капітальний ремонт основних виробничих фондів (пасивних і активних);
- придбання окремих машин, механізмів, устаткування;
- наукові розробки (внутрішні і зовнішні);
- придбання вигідних облігацій і акцій;
- орендна діяльність;
- депозитна діяльність тощо.

До групи некапітального характеру відносять усі необхідні заходи, спрямовані на забезпечення функціонування підприємства і колективу, а також соціального характеру, зокрема:

1. Самофінансування за рахунок прямих і непрямих поточних витрат з віднесенням до собівартості продукції, наприклад:

- нововведення і заходи з покращення стану охорони праці і техніки безпеки;
- заходи з підвищення рівня якості продукції;
- заходи спрямовані на забезпечення економного і раціонального використання матеріальних і енергетичних ресурсів.

2. Самофінансування виробничо-соціальних заходів за рахунок власного чистого прибутку, наприклад:

- виплата дивідендів за акціями, якщо був їх випуск;
- виплата процентів за облігаціями, якщо був у минулому їх випуск;
- доплати багатодітним сім'ям, інвалідам і перестарілим згідно з колективним договором;
- підготовка і підвищення кваліфікації працюючого персоналу;
- дотації соціальной сфері підприємства;
- матеріальна допомога та благодійні внески.

До групи ризиків правої сторони відносять резервні витрати необхідні для покриття заходів, пов'язаних із змінами економічної та ринкової ситуації, змінами цін, інфляцією, а також наслідками надзвичайних ситуацій.

До лівої – бізнесової сторони належить відносити усі можливі джерела і суми фінансових надходжень, необхідних для забезпечення самофінансування здійснення правої сторони за трьома основними групами, зокрема:

1. Основні джерела самофінансування;
2. Додаткові джерела самофінансування;
3. Інші джерела самофінансування.

До основних джерел самофінансування належать власний чистий прибуток та амортизаційні відрахування.

До групи додаткових джерел можна віднести:

- прямі та непрямі витрати загальної калькуляції собівартості товарної продукції;
- дивіденди за акціями і проценти за облігаціями, якщо було їх придбання;
- випуск власних акцій та облігацій;
- доходи від орендної та депозитної діяльності;
- кредити.

До групи інших джерел фінансових надходжень належать доходи від усіх видів підприємницької діяльності, що не суперечать діючому законодавству, наприклад, продаж будівельних матеріалів через власний магазин; усі можливі додаткові види робіт і продукції тощо.

Обидві сторони балансової таблиці фінансового розділу бізнес-плану повинні бути збалансованими. По кожній позиції правої і лівої сторін необхідно розробити детальні графіки виконання з термінами і відповідальними за здійснення і контроль.

Висновки. Балансова таблиця фінансового розділу бізнес-плану розглядається на загальних зборах акціонерів і затверджується керівництвом підприємства. Вона служить вихідною базою для розробки усіх розділів бізнес-плану, як річного фінансового документу підприємства, а також економічним інструментом забезпечення фінансової конкурентоспроможності.

Характеризуючими показниками ефективності самофінансування і контролю рівня забезпечення фінансової конкурентоспроможності пропонуються наступні:

Коефіцієнт власного самофінансування ($K_{ВСФ}$), який відображає питому вагу власних джерел самофінансування в загальній плановій сумі фінансування (для прикладу $K_{ВСФ} = 0,9$).

Коефіцієнт власної капіталізації ($K_{ВК}$), який відображає питому вагу капітальних вкладень на створення і відновлення основних фондів (для прикладу $K_{ВК} = 0,7$).

Коефіцієнт власного основного джерела фінансування, або власного чистого прибутку ($K_{ВЧП}$), який відображає рівень самофінансування за рахунок власного чистого прибутку (для прикладу $K_{ВЧП} = 0,6$). Для оцінки стану і рівня самофінансування приймаються наступні бали:

- планові величини – 4 бали;
- гірші планових – 3 бали;

- кращі планових – 5 балів.

Загальна оцінка стану і рівня самофінансування складатимуть:

- планова величина – $P_{CF} = 12$ балів;

- гірше планових – $P_{CF} = 9$ балів;

- краще планових – $P_{CF} = 15$ балів.

Якщо загальний показник стану і рівня самофінансування P_{CF} за сумою оцінних балів за трьома коефіцієнтам складатиме $P_{CF} = 12$, це буде означати і підтверджувати плановий характер забезпечення самофінансування розвитку і поточної діяльності.

Послідовність виконання процесу підвищення ефективності самофінансування можна розглянути за наступною схемою (рис. 1):

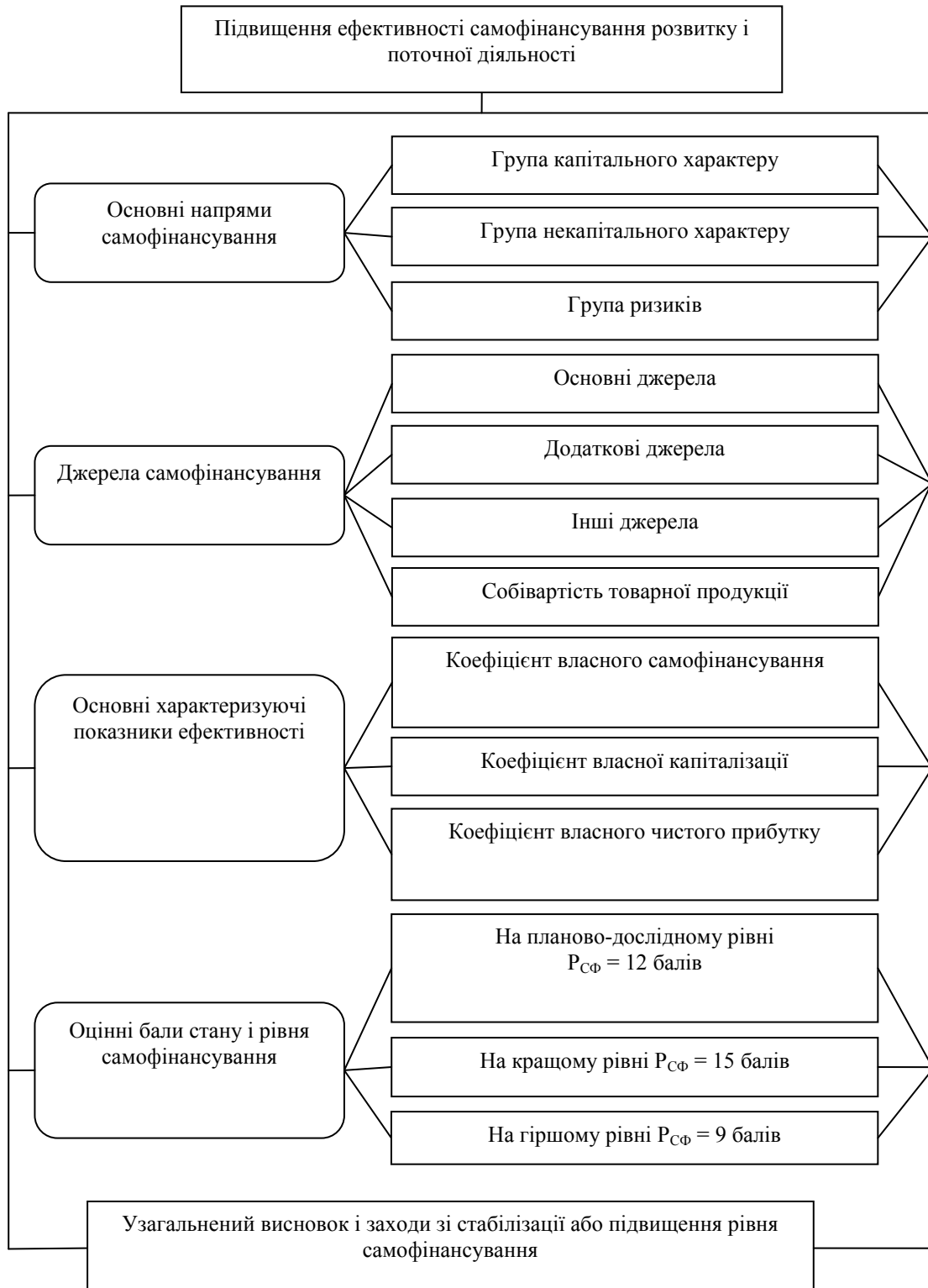

Рис. 1. Схема послідовності виконання процесу підвищення ефективності самофінансування

При гірших значеннях цього показника, тобто біля $R_{CF} = 9$ під загрозою фінансове забезпечення конкурентоспроможності підприємства, що вимагає кардинальних змін і зовнішніх джерел.

Разом з тим, за кращих значень показника, тобто $R_{CF} > 12$, підприємство має можливість збільшити та прискорити впровадження нововведень і заходів, які забезпечують переваги над конкурентами в техніко-технологічному відношенні і зміцнити свою конкурентоспроможність.

Література

1. Гойко А.Ф. Методика оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрямки їх реалізації / Гойко А.Ф. – К. : «Віра-Р», 1999. – 320 с.
2. Крикун К.В. Управління ефективністю використання виробничих ресурсів в будівництві / К.В. Крикун, С.Л. Оліферук // Будівельне виробництво. – К. : НДІБВ, 2003. – № 44. – С. 58–61.
3. Крикун К.В. Базисні системи функціонування капітального будівництва / К.В. Крикун // Збірник наукових праць. – Вип. 9. – К. : КНУБА, 2001.
4. Крикун К.В. Економіка праці в будівництві : навчальний посібник / Крикун К.В. – К. : КНУБА, 2002. – 48 с.
5. Крикун К.В. Ринкова економіка підприємств будіндустрії (в запитаннях і відповідях) : навчальний посібник / Крикун К.В. – К. : КНУБА, 2004. – 208 с.

References

1. Hoiko A.F. Metodyka otsinky efektyvnosti investytsii ta priorytetni napriamky yikh realizatsii / Hoiko A.F. – K. : «Vira-R», 1999. – 320 s.
2. Krykun K.V. Upravlinnia efektyvnosti vykorystannia vyrobnychych resursiv v budivnytstvi / K.V. Krykun, S.L. Oliferuk // Budivselne vyrobnytstvo. – K. : NDIBV, 2003. – № 44. – S. 58–61.
3. Krykun K.V. Bazysni systemy funktsionuvannia kapitalnoho budivnytstva / K.V. Krykun // Zbirnyk naukovykh prats. – Vyp. 9. – K. : KNUBA, 2001.
4. Krykun K.V. Ekonomika pratsi v budivnytstvi : navchalnyi posibnyk / Krykun K.V. – K. : KNUBA, 2002. – 48 s.
5. Krykun K.V. Rynkova ekonomika pidpriemstv budindustrii (v zapytanniakh i vidpoviadiakh) : navchalnyi posibnyk / Krykun K.V. – K. : KNUBA, 2004. – 208 s.

Рецензія/Peer review : 12.01.2019

Надрукована/Printed : 05.02.2019

Рецензент: д. е. н., проф. Сорокіна Л. В.